

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 12 «АНАЛІЗ СТАТЕВО-ВІКОВИХ ПІРАМІД УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ КРАЇН СВІТУ».

Доброго дня, дорогі восьмикласники! Зараз ми разом проведемо практичну роботу, щодо аналізу статево - вікових пірамід України та деяких країн світу.

Ви продовжуватиме формувати навички роботи зі статистичними показниками, робити оцінку та прогноз щодо демографічної ситуації окремих країн. Виділяти причинно-наслідкові зв'язки.

Теоретичний матеріал щодо цієї теми ви вже освоїли і знаєте, які процеси і поняття характеризують рух населення.

Але крім аналізу діаграм ми ще потренуємось розв'язувати задачі із заданої теми та проаналізуємо декілька географічних карт, які ілюструють демографічні особливості регіонів.

Отже, зараз нам знадобляться атласи, приклади статево-вікових пірамід окремих країн (регіонів) світу за різні роки, та ваша увага та бажання працювати.

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Давайте пригадаймо, що собою являє статево - вікова піраміда населення?

Для графічного зображення розподілу населення за віком і статтю застосовують статево-вікову піраміду населення. Вона формується одночасно під впливом природного руху та міграцій населення. **Піраміда являє собою двобічну гістограму розподілу чоловіків (ліворуч) і жінок (праворуч) за їхнім віком на одній ординаті. На вертикальній осі позначають вікові інтервали (одно- чи п'ятирічні), а на горизонтальній – абсолютну кількість (або частку) окремих вікових груп населення.** Класичну форму піраміда статево-вікового розподілу населення має лише у країнах із високими рівнями народжуваності та смертності. В економічно розвинених країнах пірамідальної форми давно немає. На віковій піраміді старіння населення відображається у розширенні з часом її верхньої частини і звуженні – нижньої.

Вік і стать — найголовніші чинники, що мають вплив на склад населення. Дані населення стосовно віку й статі затребувані практично в усіх сферах суспільного життя.

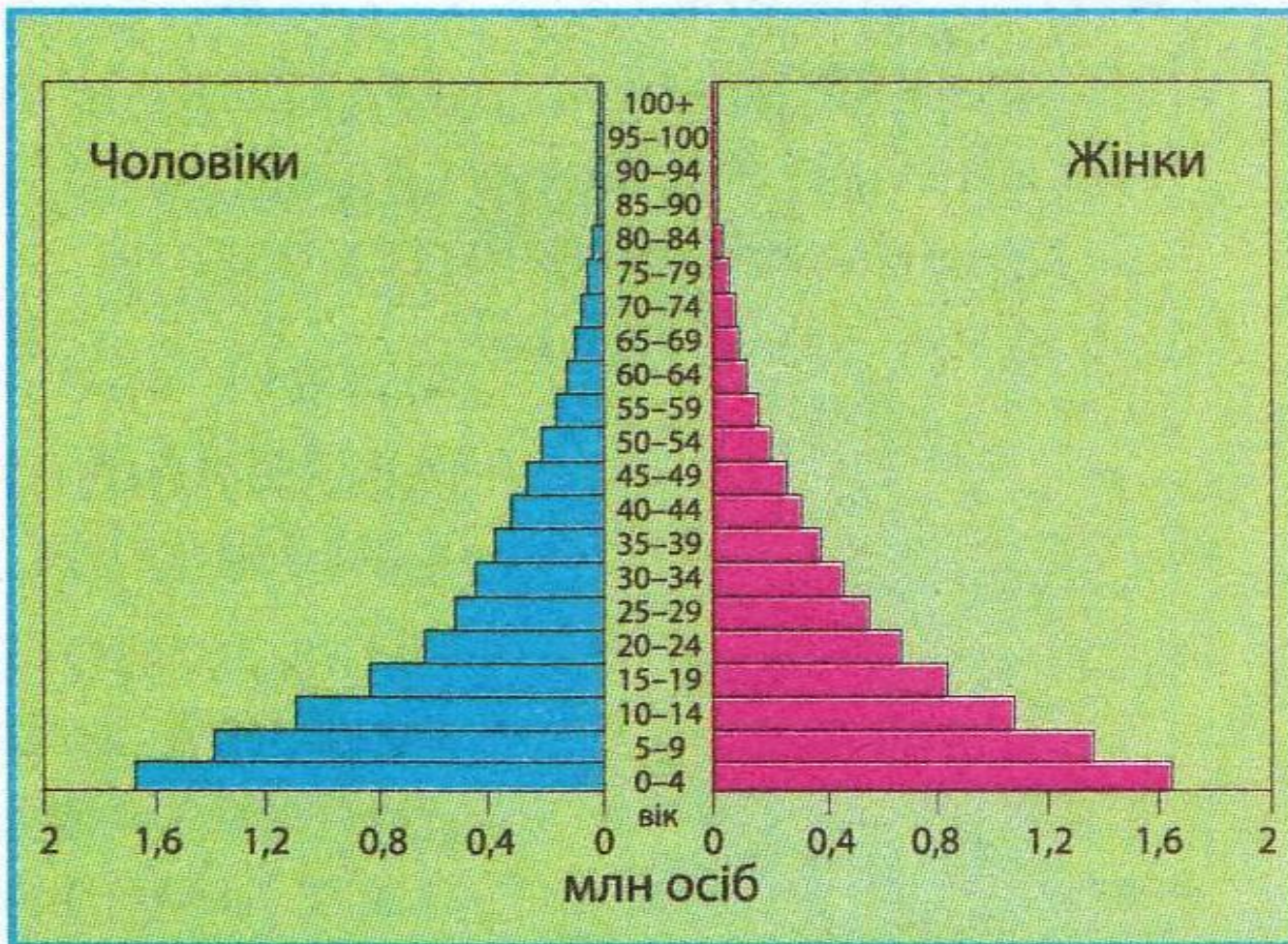
Практичне застосування пірамід:

Приміром, дитина ще не з'явилась на світ, проте відомості щодо чисельності жінок різного віку й рівень народжуваності минулого року допоможуть досить чітко визначити, скільки буде новонароджених на певній території в певному році. Їхня чисельність дозволяє оцінити на найближчу перспективу потреби в кількості місць (ліжок) для вагітних і породіль, лікарів-акушерів. Немовлятам та їхнім матерям потрібні не тільки медичні послуги, але й дитячі візочки, ліжечка, підгузки, дитяче харчування. Цією інформацією користуються фірми і підприємці, які займаються виробництвом та продажем товарів для немовлят. Ці дані потрібні для фонду соціального страхування для планування своїх витрат для виплати допомоги при народженні дитини.

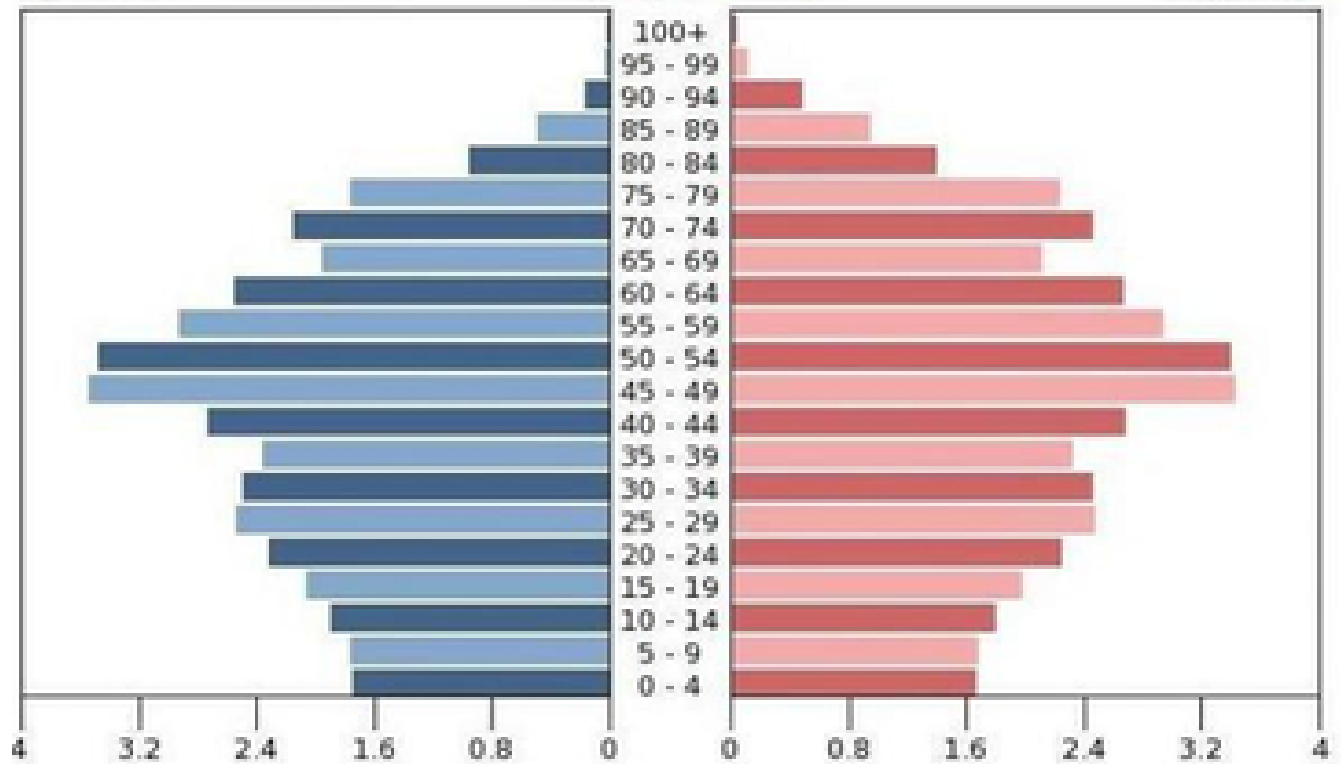
Відомості про кількість дітей більш старшого віку необхідні для оцінки потреб у дошкільних навчальних закладах, лікарях- педіатрах, дитячій одежі та взутті, дитячих книжках та іграшках. Перелік сфер використання даних щодо кількості населення подальших вікових груп дуже великий. Це — школи та інші освітні заклади, армія, житлове будівництво, виробництво товарів, надання послуг, медична допомога, пенсійне забезпечення та багато- багато інших.

Прогресивний тип — відповідає населенню зі швидкою зміною поколінь через високу народжуваність та смертність, а також з інтенсивним зростанням чисельності населення. Йому притаманне таке співвідношення поколінь: діти — 40 %, літні — 10 %. Отже, переважає частка дітей над літніми людьми.

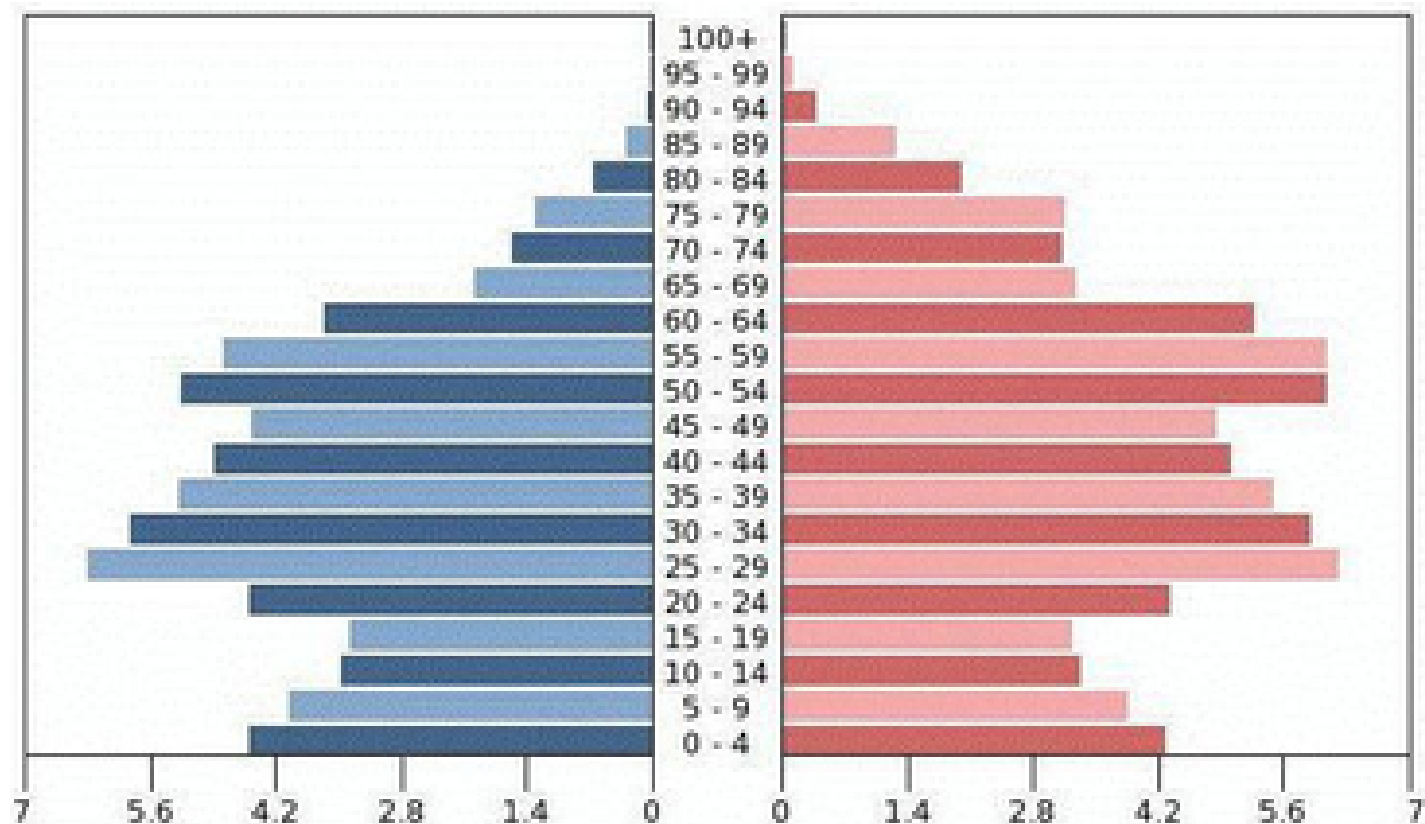
Притаманний країнам тропічної Африки. [Лівія](#) (47,6 %), [Гана](#) (47,6 %), [Ефіопія](#) (45,2 %), [Того](#) (42,2 %), [Замбія](#) (42,2 %), [Сирія](#) (41,9 %) відсоток дітей.

Стаціонарний тип — відповідає населенню, в якому врівноважуються частки дітей та літніх людей, через поступове скорочення смертності та збільшення тривалості життя, а саме: діти — 27 %, дорослі — 50 %, літні — 23 %. Притаманний країнам Північної Америки (США, Канада).

Регресивний тип — відповідає населенню з повільною зміною поколінь, в якому частка літніх людей дещо більша, ніж частка дітей, через скорочення народжуваності і подовження тривалості життя. За цього типу створюються умови скорочення і навіть часткового виродження населення, адже виконується таке співвідношення: діти — 20 %, дорослі — 50 %, літні - 30 %. Розвиненні країни Європи та Японія. Країни Європи наближаються до регресивного типу у зв'язку зі зростанням частки осіб старших вікових груп. Найменший показник «молодості»: [Італія](#) (1,5 %), [Німеччина](#) (0,9 %), [Норвегія](#) (3,6 %), [Франція](#) (4 %), [Угорщина](#) 3,6 %, [Україна](#) (9,2 %)^[2]. - частка дітей.

Для України характерний регресивний тип вікової структури. Старіння населення в нашій державі відбувається швидкими темпами. Зі збільшенням тривалості життя і зниженням смертності спостерігалось зростання частки літніх людей із 3–4 % на початку XX ст. до 21,2 % у 2013 р. Найбільшими темпами старіє сільське населення. Водночас падає частка дітей. Якщо на початку XX ст. їхня частка була 40 %, у 1939 р. – вже 35 %, у 2001 р. – 16,5 %, а у 2013 р. – 14,4 %. Частка працездатного населення змінювалась повільно і коливалась у межах 60–64 %.

Очікувана тривалість життя населення

(дані Population Reference Bureau. 2015 World Population Data Sheet)

Країни	Загальна	Чоловіки	Жінки
Лесото	44	43	46
ЦАР	50	48	52
Сінгапур	83	80	85
Швейцарія	83	81	85
Сан-Марино	87	84	89

Методичний прийом «Робота з картками»

Використовуючи знання щодо відмінностей показників народжуваності і смертності в окремих регіонах (країнах) світу, визначте країну, групи країн або світу загалом, яким відповідають наступні показники вікового складу населення. Свій вибір обґрунтуйте.

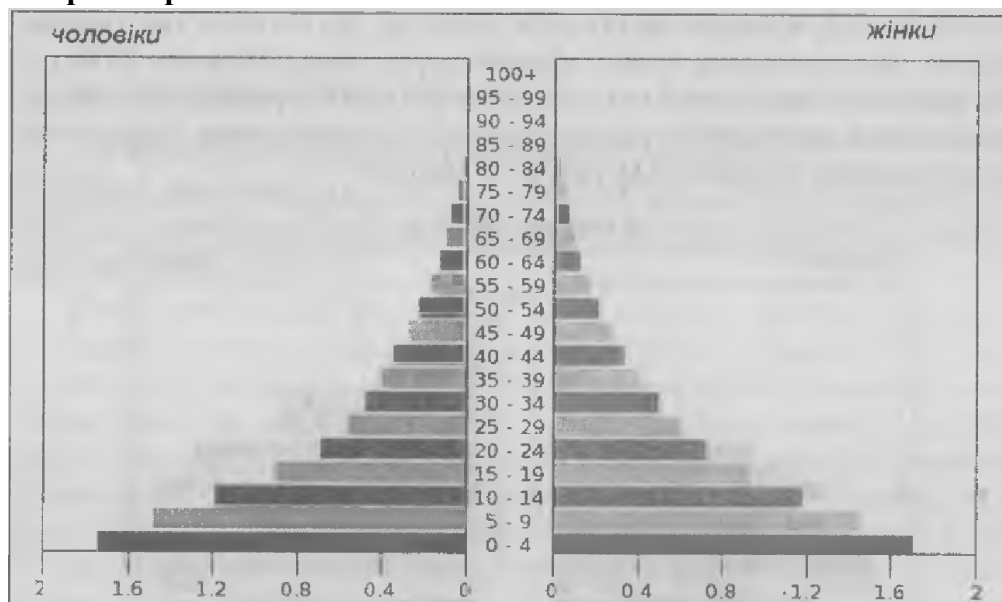
Чад; світ загалом; розвинуті країни; країни, що розвиваються.

Країна, група країн, світ загалом	Менше 15 років, %	Більше 65 років, %
	26	8
	16	17
	28	6
	48	1

Завдання 1. Використовуючи статеві-вікові піраміди Нігеру та Німеччини і не здійснюючи жодних вимірів та обчислень, дайте відповіді на такі запитання.

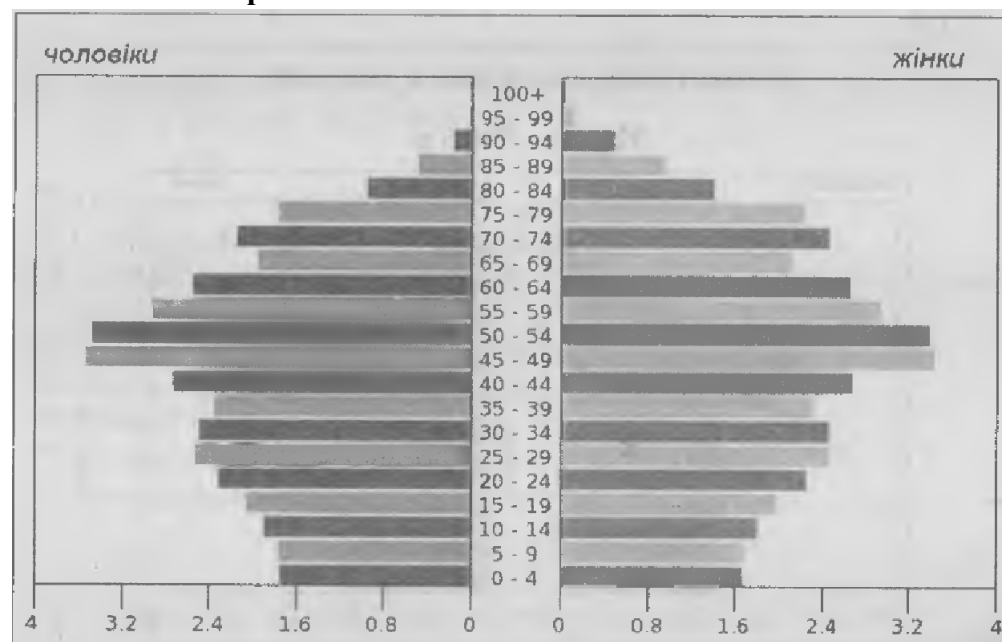
1. У якій країні (Нігері або Німеччині) вища народжуваність
2. тривалість життя населення
3. більша частка людей працездатного віку
4. більша частка жінок
5. У кожній з країн визначте переважання статі (хлопчиків чи дівчаток) до 5 років
6. У якій з цих країн середня тривалість життя жінок вища, ніж у чоловіків- тривалість життя у Нігері приблизно однакова.

Нігер 2014 р.

вікові групи населення в млн осіб

Німеччина 2014 р.

вікові групи населення в млн осіб.

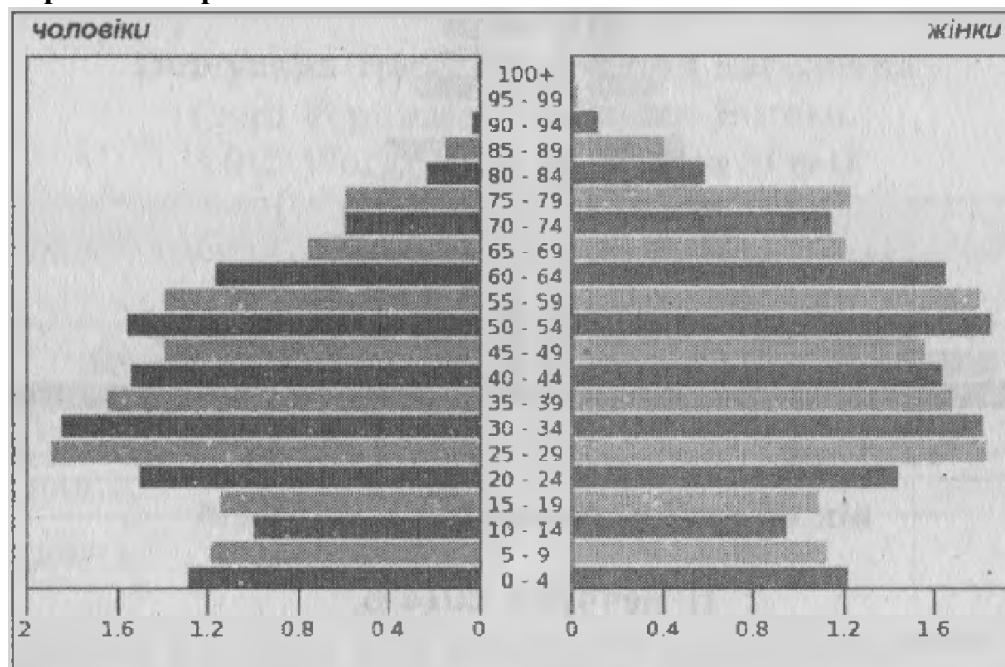
Завдання 2. Використовуючи статеві-вікові піраміди України за 2014 і 2015 рр. (друга — прогнозна), дайте відповіді на наступні запитання:

Чи зміниться прогнозована чисельність населення України 2014 р. порівняно з 2014 р.?

Які події вплинули на вдвічі меншу частку чоловіків ніж жінок у віці 70-74 роки?

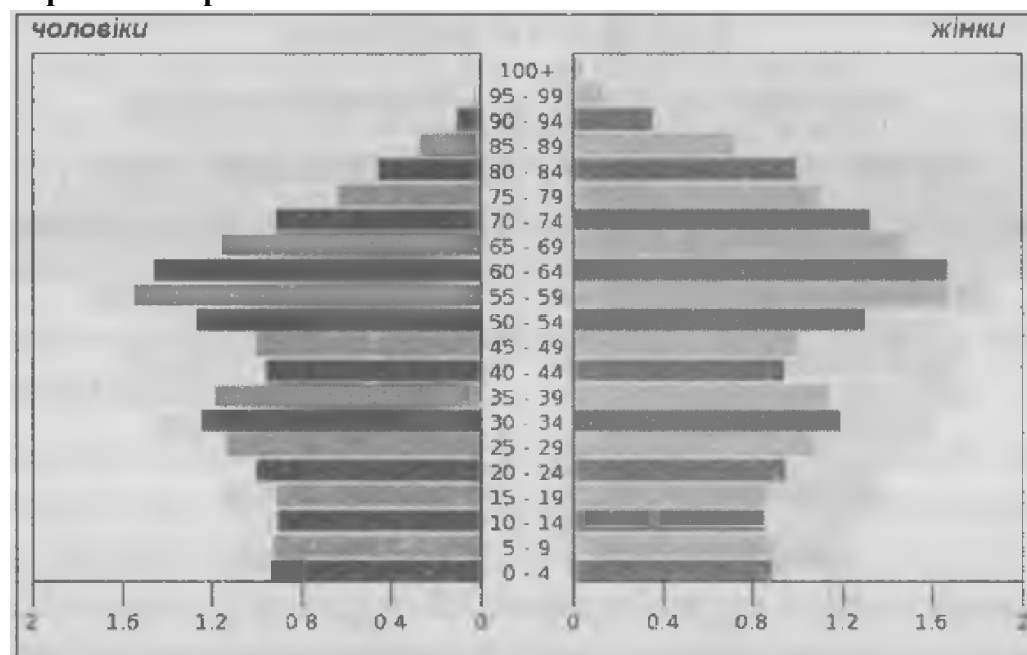
Різке зменшення частки підлітків у віці 15 років у 2014 році, порівняно з 20 річними?

Україна 2014 р.

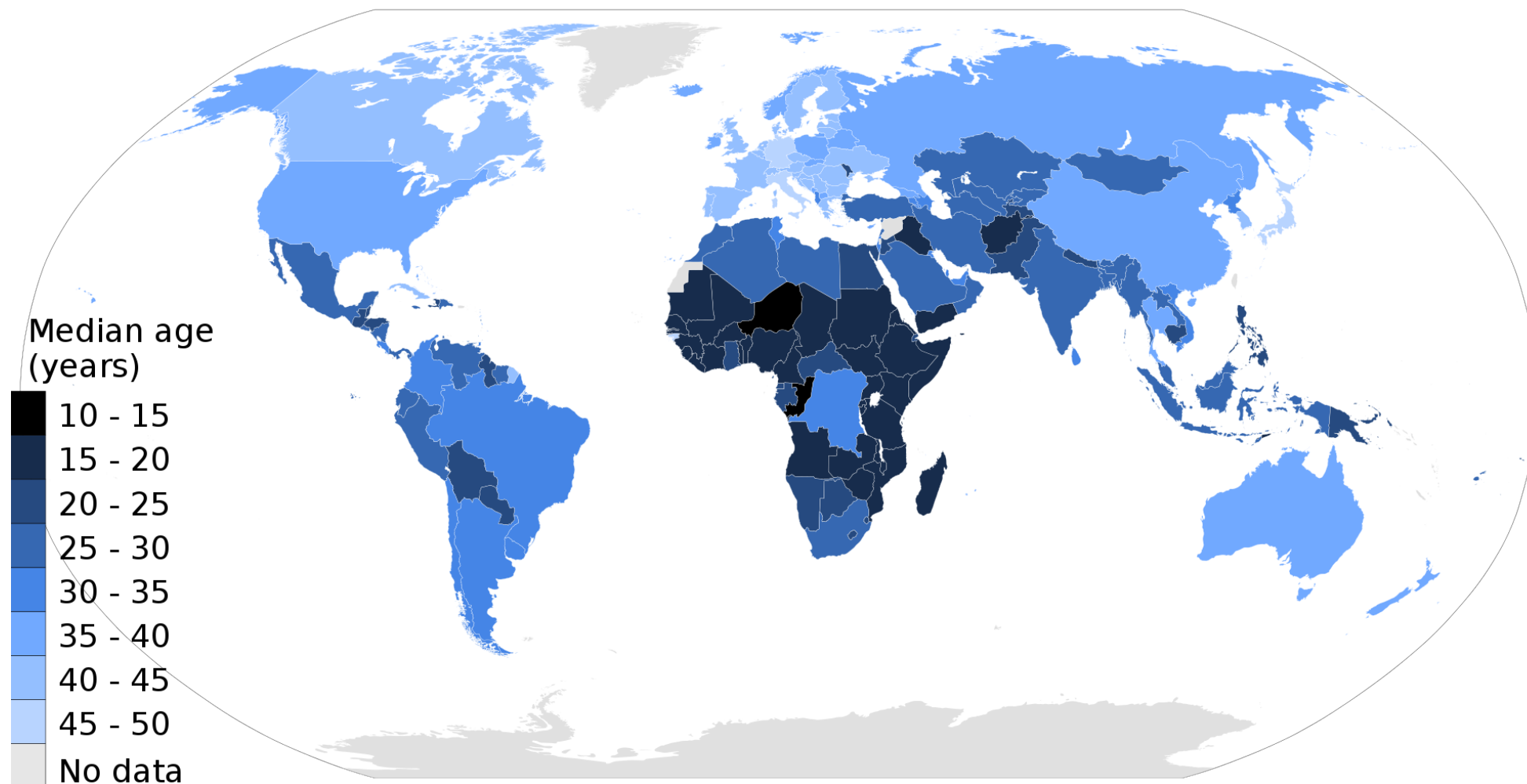
вікові групи населення в млн осіб

Україна 2015 р.

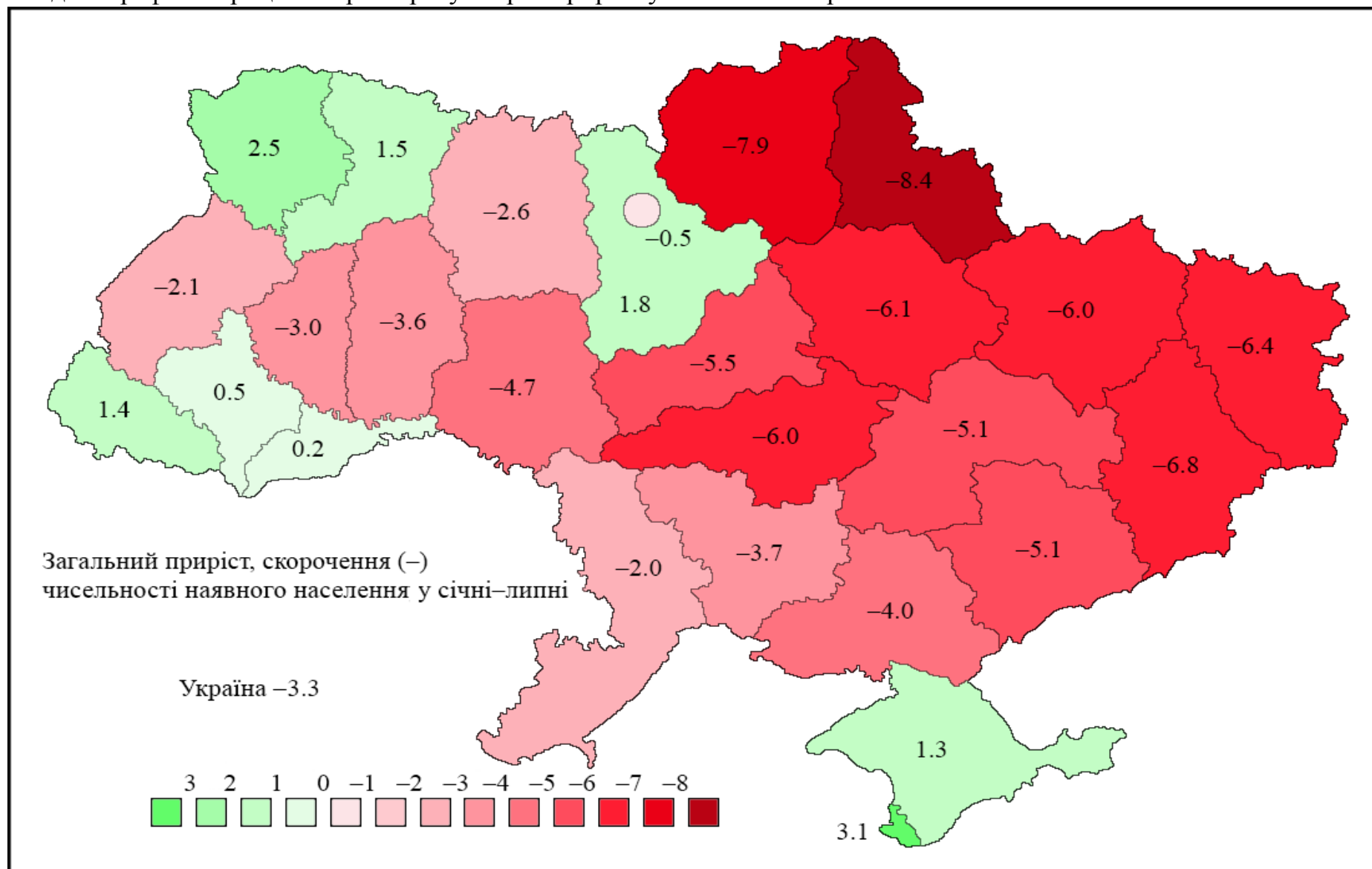
вікові групи населення в млн осіб

Завдання 3. За картою середнього віку населення планети за 2017 рік, визначити регіони світу з найвищою і найнищою середньою тривалістю життя?

Завдання 4.

Які демографічні процеси характеризує карта приросту населення України?

Завдання 5.

1. На кінець 2003 року в Україні проживало 47622,5 тис. осіб, а на кінець 2004 р. – 47380,8 тис. осіб. За рік природне скорочення населення склало 334 тис. осіб. Обчисліть сальдо міграції за 2004 рік.

2. $\Gamma = \frac{Ч}{П}$ Γ - густота населення (чол./км); Ч - чисельність населення (чол.); П - площа(км або га).

Визначте густоту населення України, якщо відомо, що на початок 2007 року у державі проживало 45 млн. осіб.

Відповідь.

3. Темпи зміни чисельності населення обчислюють за формулою: $T = \frac{(K1 - K2)}{t}$, де K1 – кількість населення початкового року; K2 - кількість населення кінцевого року; t – кількість років.

Скільки жінок проживає в Україні, якщо відомо, що їх частка від загальної кількості населення (46млн.чол.) становить 58%?

Домашнє завдання:

1. Опрацюйте § 44 підручника.
2. Дізнайтеся про кількість населення нашої області, його статеві-вікову структуру, очікувану тривалість життя.